

Trypophloeus asperatus

Aspborre

Skalbaggar, Vivlar och barkborrar

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Coleoptera (skalbaggar), **Familj:** Curculionidae (vivlar), **Släkte:** *Trypophloeus*, **Art:** *Trypophloeus asperatus* - aspborre (Gyllenhal, 1813) **Synonymer:**

Kännetecken

En 1,5–1,8 mm lång, svart barkborre. Kroppen är cylindriskt byggd. Täckvingarna är ganska blanka med svaga längsgående punktrader. Baktill på täckvingarna är flera strimmor intryckta och bildar en gemensam konkavitet. Strimmellanrummen är besatta med fina korta vitaktiga skal som på andra strimmellanrummet saknas baktill. På halssköldens främre halva finns rader med grova kitintaggar. Baktill är halsskölden fint punkterad. Antenner och ben är korta och kraftigt byggda. Antennernas sista leder är kraftigt utvidgade och bildar en bred och platt klubba. De olika *Trypophloeus*-arterna är mycket lika varandra och artbestämningen bör göras av en specialist.

Utbredning och status

Påträffad i spridda landskap över en stor del av landet. De flesta fynden är gjorda i den östra delen av landet. Arten är lokal men kan på vissa platser bli mycket individrik om en kontinuitet av yngelmateriale finns. Arten är utbredd i Europa.

Ekologi

Larvutvecklingen sker i innerbarken på nyligen döda grenar eller stammar av asp, på såväl stående som liggande träd. I andra delar av Europa påträffas arten också i poppel. Honorna anlägger på försommaren modergångar strax under den tunna ytterbarken. Ofta angriper arten endast begränsade barkdelar på en för övrigt levande stam. Arten har ofta påträffats i grova vindfällda aspar. En stående eller liggande stam av asp dör ofta successivt ner mot roten under loppet av tre–fyra år, och allt eftersom stammen dör koloniserar nya barkdelar och efter några år har tusentals aspborrar kläckts från den döda barkdelen. Samma barkdel utnyttjas endast ett år. Spår av *Trypophloeus*-arter känns lätt igen av de mängder med millimeterstora, runda kläckhål som syns tätt intill varandra i ytterbarken.

Hot

Eftersom asp inte är något prioriterat trädslag i skogen gallras asp ofta ut ur bestånden på ett tidigt stadium. Den höga stammen av betande vilt har även minskat föryngringen av asp på många ställen. Numera lämnas ofta asp på hyggen i samband med slutavverkningar. Då dessa blåser omkull upparbetas vindfällena ofta till brännved.

Åtgärder

Man bör spara asp i samband med slutavverkningar. Spar även vindfällda aspar ifall träden blåser omkull. Gallringar bör planeras på ett sådant sätt att successionen av grov asp kommer att vidmakthållas i framtiden.

Litteratur

- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtDatabanken, SLU: Lekander, B., Bejer-Petersen, B., Kangas, E. & Bakke, A. 1977. The Distribution of Bark Beetles in the Nordic Countries. Acta Ent. Fenn. Nr. 32: 19.
- Hansen, V. 1955. Notes on some species of *Hylastes* Er. and *Trypophloeus* Fairm. Ent. Meddel. 27: 177–184.
- Palm, T. 1951. Die Holz- und Rindenkäfer der nordschwedischen Laubbäume. Medd. fr. Statens Skogsforskn.inst. Bd. 40, nr. 2: 230–232.
- Palm, T. 1956. Anteckningar om svenska skalbaggar. XI. Ent. Tidskr. 77: 63.
- Palm, T. 1959. Die Holz- und Rindenkäfer der süd- und mittelschwedischen Laubbäume. Opusc. Ent. Suppl. 16: 350–351.
- Pfeffer, A. 1995. Zentral- und westpaläarktische Borken- und Kernkäfer. Pro Entomologia, c/o Naturhistorisches Museum Basel.

Författare

Bengt Ehnström 2002. Rev. Åke Lindelöw 2007 © ArtDatabanken, SLU 2008.